

Monumentnummer*: 516641

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 18 december 2001
Kadaster deel/nr 82688/115

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Boxtel		Boxtel		Noord-Brabant			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Esschebaan	25			5282 JK	Boxtel		
Esschebaan	27			5282 JK	Boxtel		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel		
Boxtel	I				3220		

Omschrijving**

Inleiding.

Ten noord-westen van de dorpskom van Boxtel is nabij de gemeentegrens met Esch een geheel vrijstaande, voormalige PROEFBOERDERIJ annex VARKENSMESTERIJ gelegen.

Het object ligt op een groot rechthoekig, loodrecht op de Esschebaan gelegen perceel. Daarop in de zuid-westelijke hoek het van zuid-oost naar noord-west lopende pand, dat een H-vormige plattegrond beslaat, waarbij de grotendeels parallel lopende voor- en achterbouw evenwijdig liggen aan de Esschebaan.

In opdracht van het hoofdbestuur van de Noordbrabantse Christelijke Boerenbond (NCB) werd in 1931 een T-vormige proefboerderij gebouwd die elementen vertoont van het Traditionalisme, waarschijnlijk door de uit Tilburg afkomstige architect C.M.B. van den Beld. In 1938 werd daar door Van den Beld een langwerpige selectiemesterij voor varkens aan toegevoegd, waardoor de karakteristieke H-vorm ontstond. Vanaf het begin van de twintigste eeuw propageerde de invloedrijke Noordbrabantse Christelijke Boerenbond het houden en fokken van varkens in de streken met de arme zandgronden. Fokkerij en mesterij stonden echter nog niet op zo'n hoog peil. Toen na de Eerste Wereldoorlog onder invloed van de veranderende inzichten op het gebied van de voeding en gezondheid de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

voorkeur voor vet vlees en dik spek steeds meer veranderde in een vraag naar mager spek en vlees zonder veel vet, was de tijd rijp om ter verbetering van het ras en de vleeskwaliteit de meest ideale voeding en fokmethoden systematisch vast te stellen in experimentele proefboerderijen. Dit werd nog versterkt door de economische crisis, waardoor het er meer dan ooit tevoren op aankwam met een goed product op de markt te komen. De T-vormige proefboerderij werd in 1938 uitgebreid met de selectiemesterij voor varkens. Omdat het pand thans niet meer als proefboerderij in gebruik is, is het gebouw in de jaren tachtig en negentig op diverse onderdelen gewijzigd. Het interieur (zolderverdieping boven de entree, linkervleugel van de voorbouw) is grotendeels gemoderniseerd, het oorspronkelijke constructiesysteem is gedeeltelijk gewijzigd en de rechtere vleugel van de selectiemesterij aan de achterbouw is uitgebreid met vier -in stijl aangebouwde- traveeën. Ook de afwatering (oorspronkelijk bakgoten) is versoberd.

Waardering.

Het object is van algemeen belang. Het heeft zeer hoge cultuurhistorische waarden als bijzondere uitdrukking van de economische crises uit de jaren twintig en dertig van de twintigste eeuw en van de ontwikkelingen in de agrarische sector met betrekking tot de varkenshouderij en -mesterij zoals die zich in Brabant voordeden. Daarnaast vormt het object een bijzondere uitdrukking van een aan de veranderde inzichten op het gebied van voeding en gezondheid ten grondslag liggende gewijzigde consumptieve vraag naar varkensvlees. Verder is het object van cultuurhistorische waarde vanwege het belang van de plattegrond voor de typologische ontwikkeling van proefboerderijen en vanwege de innovatieve waarde van de organisatiestructuur, daar bij het voorliggende object twee functies, proefboerderij én experimentele selectiemesterij, binnen één gebouw verenigd waren. Het object is verder van belang wegens de typologische en functionele zeldzaamheid.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Boerderij (M)

Functie

Boerderij(M1)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument